

Teza: kara dyscyplinarna w przypadku niewypełnienia obowiązku szkoleniowego.

Mając na uwadze, stopień społecznej szkodliwości zarzucanego obwinionej czynu, jak również zachowanie obwinionej, a nadto jej wiek i stan majątkowy oraz fakt, że przeszła ona na emeryturę i nie prowadzi działalności gospodarczej WSD uznał, że orzeczona w postępowaniu przez sądem I instancji kara pieniężna w wysokości 3300 zł za niewypełnienie obowiązku szkoleniowego jest rażąco wygórowana. Dlatego WSD wymierzył karę nagany.

WO-207/19

ORZECZENIE

z dnia 9 stycznia 2020 roku

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie w składzie następującym:

Przewodniczący: SWSD Krzysztof Górecki

Sędziowie: SWSD Joanna Maruszewska / sprawozdawca/

SWSD Wojciech Płóciennik

Protokolant: Magdalena Senderska

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Michała Jasiaka

po rozpoznaniu w dniu 9 stycznia 2020 r. na rozprawie sprawy radcy prawnego I. D.

obwinionej o czyn z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 14 ust. 1 i 2 oraz art. 61 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w związku z § 7 i § 11 Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku, stanowiącego załącznik do uchwały nr 103/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 11 grudnia 2015 r w sprawie Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku (tj. uchwała nr 124/X/2017 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 października 2017 r w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały sprawie Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku)

na skutego odwołania obwinionej z dnia 29 lipca 2019 r w sprawie sygn. akt D 9/2019

orzeka:

1.
zmienia zaskarżone orzeczenie w pkt 1 w ten sposób, że wymierza zamiast kary pieniężnej karę nagany,
2.
w pozostałym zakresie utrzymuje zaskarżone orzeczenie w mocy,
3.
odstępuje od zasądzenia od obwinionej kosztów postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym.

WO-207/19 Uzasadnienie

W dniu 17 czerwca 2019 r. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny OIRP w W. po rozpoznaniu na rozprawie sprawy przeciwko radcy prawnemu I. D., obwinionej o to, że nie wypełniła obowiązku doskonalenia zawodowego i nie uzyskała żadnego z wymaganych co najmniej 40 punktów szkoleniowych w cyklu szkoleniowym, który trwał od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2017 r., czym naruszyła obowiązek dbania o rozwój zawodowy poprzez kształcenie ustawiczne a także obowiązek stosowania się do uchwał organów samorządu radców prawnych, tj. popełniła czyn z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 14 ust. 1 i 2 oraz art. 61 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w związku z § 7 i § 11 Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku, stanowiący załącznik do uchwały nr 103/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 11 grudnia 2015 r. w sprawie Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku (tj. uchwała nr 124/X/2017 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 października 2017 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały sprawie Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku)

1.

uznał radcę prawnego I. D. za winną zarzucanego jej czynu i wymierzył za to karę pieniężną w wysokości 3.300 zł;

2.

na podstawie art. 70⁶ ust. 2 ustawy o radcach prawnych zasądził od obwinionej radcy prawnego I. D. na rzecz OIRP w W. tytułem zwrotu kosztów postępowania dyscyplinarnego kwotę 600 zł.

Od niniejszego orzeczenia odwołanie wniosła obwiniona. Obwiniona wniosła o uchylenie lub zmianę orzeczenia oraz nieobciążania jej kosztami postępowania.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono:

1.

naruszenie art. 68 ust. 2 i 5 ustawy o radcach prawnych poprzez nieuwzględnienie jej usprawiedliwienia na rozprawie w dniu 17 czerwca 2019 r., poprzez co naruszone zostało prawo do obrony obwinionej,

2.

naruszenie art. 64 ust. 1 w zw. z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy o radcach prawnych oraz art. 14 ust. 1 i 2 oraz art. 61 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego wymierzenie kary zbyt dolegliwej wobec zarzucanego czynu oraz art. 64 ust. 1 i art. 65 ust. 1 pkt 3 ustawy o radcach prawnych poprzez ich niewłaściwe zastosowanie,

3.

wymierzenie kary pieniężnej zbyt wysokiej w stosunku do statusu materialnego obwinionej bez jednoznacznego sprecyzowania podstaw wskazujących na jej wysokość,

4.

niewskazania w orzeczeniu z jakiego powodu twierdzenia i zarzuty powołane obwinioną w piśmie z dnia 12 lutego 2018 r., zostały uznane za niezasadne i czy brane były w ogóle pod uwagę.

W uzasadnieniu obwiniona podniosła, że na dzień rozprawy przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym OIRP w W. została wyznaczona (jeszcze w lutym 2019 r.) przed Sądem Okręgowym w Krakowie rozprawa, na której obecność obwinionej była niezbędna. Dlatego obwiniona wnosiła o usprawiedliwienie jej nieobecności i wyznaczenie przez

OSD w W. innego terminu rozprawy. Obwiniona wskazała również, iż brak odroczenia terminu rozprawy pozbawił ją możliwości przedstawienia argumentów przemawiających na jej obronę.

Obwiniona podnosiła także, iż rodzaj kary został orzeczony w oderwaniu od jej sytuacji osobistej oraz okoliczności dotyczących samego czynu. Zwłaszcza, że dotychczas sumiennie uczestniczyła w szkoleniach zawodowych i nigdy wcześniej nie miała postawionego zarzutu. Ponadto obwiniona wskazała, iż nie prowadzi już obsługi w pełnym zakresie, obecnie jest pełnomocnikiem jedynie w dwóch sprawach apelacyjnych, a od 2014 r. jest na emeryturze, której wysokość miesięczna wynosi 2000 zł, a z prowadzonej działalności gospodarczej za rok 2018 poniosła stratę w wysokości 2923,13 zł.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny KIRP ustalił i zważył, co następuje:

Odwołanie obwinionej zasługuje na uwzględnienie.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny przyjął ustalenia w zakresie stanu faktycznego poczynione w niniejszej sprawie przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny (...) w W. za własne.

Jednocześnie w ramach postępowania odwoławczego Wyższy Sąd Dyscyplinarny na rozprawie w dniu 9 stycznia 2020 r. odebrał od obwinionej wyjaśnienia.

Na wstępie należy wspomnieć, że podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej radcy prawnego za czyny sprzeczne z zasadami etyki lub godnością zawodu jest z jednej strony przepis ustawowy - art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, a z drugiej - uzupełniający przepis zawarty w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego. Wskazany przepis ustawy przewiduje, że podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej są czyny sprzeczne m.in. z zasadami etyki radcy prawnego. Podstawa ta ma charakter blankietowy, a więc samodzielnie nie pozwala na ustalenie, czy określone zachowanie wypełnia ustawowe znamiona przewinienia dyscyplinarne. Zatem, dla przyjęcia odpowiedzialności dyscyplinarnej radcy prawnego konieczne jest wskazanie konkretnej zasady uregulowanej w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego. I odwrotnie - uregulowanie zawarte w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego również nie może stanowić samoistnej, materialnoprawnej podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej o charakterze represyjnym (vide: wyrok SN z 29 października 2009 r., SDI 22/09). Materialnoprawna podstawa przypisania odpowiedzialności dyscyplinarnej za popełnienie czynu sprzeczne z zasadami etyki radcy prawnego, tak jak każdej odpowiedzialności represyjnej, musi mieć oparcie w przepisie rangi ustawowej, czyli we wspomnianym art. 64 ust. 1 ustawy, a uzupełniająco w przepisach zawartych w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego normujących i określających odpowiedzialność za czyn realizujący wprost znamiona przewinienia dyscyplinarne (vide: wyrok SN z 15 lipca 2010 r., SDI 12/10, wyrok SN z dnia 6 listopada 2014 r., SDI 32/14, wyrok SN z dnia 18 grudnia 2015 r., SDI 54/15).

Ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej znowelizowana została ustawa o radcach prawnych w zakresie kompetencji Krajowej Rady Radców Prawnych poprzez dodanie do art. 60 pkt 8 litery h, wskazującej wprost na możliwość uchwalania regulaminów dotyczących dopełniania obowiązku zawodowego radców prawnych w zakresie doskonalenia zawodowego i uprawnień organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku przez radców prawnych. W rezultacie nieaktualne stały się zastrzeżenia sformułowane przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 listopada 2014 r., SDI 32/14 - na gruncie poprzednio obowiązującego stanu prawnego.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny wskazuje przy tym, że po 2014 r. Sąd Najwyższy przedstawił odmienny pogląd w stosunku do zajętego we wskazanym wyżej wyroku z dnia 6 listopada 2014 r. sygn. akt SDI 32/1. W wyrokach z dnia 13 grudnia 2016 r., SDI 60/16 oraz z dnia 9 lutego 2017 r., SDI 84/16, opartych wprawdzie na przepisach regulujących wykonywanie zawodu adwokata, Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, iż „obowiązek doskonalenia zawodowego adwokata jest obowiązkiem ustawowym. Określenie przez organy samorządu adwokackiego sposobu realizacji i egzekwowania tego obowiązku ma umocowanie ustawowe i w niczym nie narusza konstytucyjnych praw obwinionego”.

W niniejszej sprawie OSD prawidłowo oparł się na przepisie rangi ustawowej, czyli na art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, a uzupełniająco na przepisach zawartych w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego i Regulaminie zasad wypełniania obowiązku zawodowego (•••)•

Artykuł 60 pkt 8 lit. h ustawy o radcach prawnych, stanowiący podstawę przyjęcia uchwały Krajowej Rady Radców Prawnych nr 103/IX/2015 r. z dnia 11 grudnia 2015 r., wszedł w życie z dniem 31 sierpnia 2015 r., natomiast sama uchwała - z dniem 1 stycznia 2016 r., tj. po upływie 1 roku od przyjętego cyklu szkoleniowego, przypadającego na lata 2015 - 2017. Należy jednak pamiętać, że obowiązek szkoleniowy, wynikający z przepisów ogólnych ustawy o radcach prawnych i uchwał Krajowej Rady Radców Prawnych istniał już od wielu lat. Bezpośrednio wcześniej materię tę regulowała uchwała Nr 30/B/VII/2008 z dnia 6 czerwca 2008 r. w sprawie określenia zasad wypełniania przez radcę prawnego obowiązku brania udziału w szkoleniach zawodowych. Uchwałą z dnia 11 grudnia 2015 r. nakłada na członków samorządu radcowskiego obowiązek brania udziału w szkoleniach zawodowych na zasadach określonych przez właściwy organ samorządu radcowskiego i uzyskania przewidzianego regulaminem minimalnego pułapu punktów szkoleniowych.

W przedmiotowej sprawie obwiniona w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2017 r. winna uzyskać 40 punktów szkoleniowych, czego nie dopełniła.

Odnosząc się do zarzutów obwinionej należy w pierwszej kolejności wskazać, iż nie ma ona racji twierdząc, że odmowa odroczenia rozprawy i przesłuchania jej w innym terminie przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny OIRP w W. naruszała jej prawo do obrony. Zauważyć bowiem należy, iż charakter stawiennictwa na rozprawie przed sądem w Krakowie nie odbiegał od typowej roli radcy prawnego, tj. pełnomocnika czy obrońcy, stąd obwiniona nie usprawiedliwiła swojej nieobecności należycie, m.in. nie uprawdopodobniła wyjątkowych przyczyn swojej nieobecności. Niezależnie od powyższego obwiniona złożyła wyjaśnienia na rozprawie odwoławczej. Wyjaśnienia złożone w dniu 9 stycznia 2020 r. potwierdziły okoliczności podniesione przez obwinioną w odwołaniu.

Zobowiązanie do uzyskanie określonej ilości punktów w ramach tzw. szkolenia ustawicznego - jak wyżej wskazano - jest nakładane przez samorząd radcowski w ramach jego ustawowych kompetencji i wiąże wszystkich jego członków a jego niewypełnienie stanowi delikt dyscyplinarny. Dobrem naruszonym jest w tym przypadku obowiązek doskonalenia zawodowego radców prawnych, a celem - podnoszenie poziomu świadczonych usług. Innym dobrem jest zaś szacunek i lojalność członków wobec organów samorządu radców prawnych, przejawiająca się m.in. poprzez stosowanie się do ich uchwał (art. 61 ICERP).

Stopień naruszenia tego dobra w przypadku niez uzyskania żadnego z obowiązkowych 40 punktów trudno uznać za znikomy. Obowiązek doskonalenia zawodowego dotyczy wszystkich radców prawnych. Należy podkreślić, że jest on kontestowany przez część środowiska, która stoi na stanowisku, że wykonuje zawód zaufania publicznego a radcowie prawni są osobami na tyle odpowiedzialnymi, iż nikt nie powinien im narzucać ram i form samokształcenia. Organy samorządu są zaś przeciwnego zdania.

Trzeba też przypomnieć, iż Regulamin daje możliwość skorzystania ze szkoleń w formie e-learningu a w szczególnych przypadkach - wystąpienia o zwolnienie z realizacji obowiązku szkoleniowego, bądź zmniejszenia jego wymiaru. Samorząd zakłada więc istnienie sytuacji wyjątkowych, muszą być one jednak szczegółowo wykazane przez osobę zainteresowaną. Akta nie dostarczają dowodów na podjęcie przez obwinioną inicjatywy w tym zakresie.

Niezależnie od powyższego wskazać należy, iż z uzasadnienia orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego OIRP w W. w W. nie wynika, że okoliczności przemawiające na korzyść obwinionej zostały uwzględnione przy wymierzaniu kary.

Sąd w niniejszym składzie uznał, iż orzeczona przez OSD w W. kara jest nazbyt wygórowana. Zgodnie z art. 53 k.k. w zw. z art. 74¹ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, Sąd wymierzając karę winien brać pod uwagę, aby jej dolegliwość nie przekroczyła stopnia winy, uwzględniać stopień społecznej szkodliwości czynu, potrzeby w

zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa oraz właściwości i warunki osobiste obwinionego, a także jego sposób życia przed popełnieniem czynu i zachowanie po jego popełnieniu. W niniejszej sprawie wskazać należy, że obwiniona w 2014 roku przeszła na emeryturę, przez ten czas do dnia wykreślenia prowadzonej działalności gospodarczej (X.2019) kończyła prowadzone sprawy, nie przyjmując nowych klientów. Dotychczas w pracy zawodowej wypełniał swojego obowiązki z należytą starannością. Obwiniona nie była uprzednio karana w zakresie przewinień dyscyplinarnych co do braku punktów szkoleniowych.

Mając na uwadze, stopień społecznej szkodliwości zarzucanego obwinionej czynu, jak również zachowanie obwinionej, a nadto wiek obwinionej i jej stan majątkowy oraz fakt, że przeszła ona na emeryturę i nie prowadzi działalności gospodarczej WSD uznał, że orzeczona kara w postępowaniu przez sądem I instancji jest rażąco wygórowana. Z tych też względów orzeczono karę nagany zgodnie z art. 64 ust. 1 w zw. z art. 65 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych.

Zdaniem WSD orzeczona kara nagany będzie zasadna do stopnia winy obwinionej i spełni cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć w stosunku do radcy

prawnego.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny na podstawie art. 624 k.p.k. ze względu na zasady słuszności odstąpił od obciążenia obwinionej kosztami postępowania odwoławczego.